

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สุนทรียศาสตร์เป็นสาขาหนึ่งของคุณวิทยา(Axiology)หรือทฤษฎีคุณค่าซึ่งเป็นสาขาย่อยของคุณวิทยาอีก ๒ สาขา คือตรรกศาสตร์และจริยศาสตร์ (Logic and Ethecs)ศาสตร์ทั้ง ๓ นี้ถือได้ว่าเป็นศาสตร์แห่งการหาคคุณค่าที่เป็นคุณค่าพื้นฐานของมนุษย์ ๓ ประการด้วยกัน ก็คือ ความจริง ความดี ความงาม ตามลำดับ

ปราสาทหินพิมาย เป็นหนึ่งในอุทยานประวัติศาสตร์ของประเทศไทย ตั้งอยู่ที่เมืองพิมาย อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นสถาปัตยกรรมที่เนื่องในพุทธศาสนา นิยามมหายานสร้างปลายพุทธศตวรรษที่ ๑๖ และได้มีการสร้างเรื่อยจนถึงปลายศตวรรษที่ ๑๘ จัดได้ว่าเป็นปราสาทหินที่ใหญ่โตที่สุดในประเทศไทยที่โดดเด่น มีเอกลักษณ์ในงานเชิงช่างที่งดงามสอดประสานกับคติธรรมความเชื่อที่ถ่ายทอดออกมาเป็นงานที่อ่อนช้อยงดงามได้อย่างลงตัว ถึงแม้ว่าปราสาทหินพิมายจะเป็นศาสนสถานที่ยาวยุคไปแล้วในอดีต

แต่ปัจจุบันกลับมีชีวิตชีวาขึ้นมาพร้อมทั้งยังมีความสำคัญกับสังคมในฐานะเป็นที่ให้ความรู้ในศาสตร์แขนงต่างๆ^๑ ซึ่งมักเป็นที่สนใจแก่มนุษย์ที่พบเห็น ได้ยินจากคำบอกเล่าในความงาม ก็มีความประสงค์ที่จะแวะมาเยี่ยมชม ซึ่งโดยธรรมชาติของมนุษย์แล้วจะเป็นลักษณะที่มีความสงสัย ใฝ่รู้อยู่ตลอดเวลา นั่นคือสิ่งที่ไม่มีความสามารถจะไปกำหนดให้เป็นไปตามที่ต้องการได้ ธรรมชาติประกอบด้วยสิ่งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต สิ่งไม่มีชีวิตได้แก่ ภูเขา ดวงอาทิตย์ ทะเล แม่น้ำ เป็นต้น สิ่งมีชีวิตได้แก่ มนุษย์และสัตว์ต่างๆ มนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตที่แตกต่างกับสัตว์โลกเวลาอื่นๆ เนื่องจากมนุษย์มีความคิด อารมณ์ความรู้สึกมีเหตุผล มีสุนทรียศาสตร์หรือความงามที่เอกลักษณ์เฉพาะที่มีอยู่ภายในตัวของมนุษย์ทุกคน และเป็นสิ่งที่มนุษย์ไม่อาจปฏิเสธได้เลย เช่นมนุษย์ได้รับรู้เกี่ยวกับปรากฏการณ์ต่างๆทั้งในด้านความงามตามธรรมชาติที่มีอยู่รอบๆตัวเรา ไม่ว่าจะมีความงามของดอกไม้ พรรณไม้ทิวทัศน์ภูเขา ตลอดจนทั้งความงามของหมู่สัตว์ทั้งที่อาศัยอยู่บนบกหรือสัตว์ที่อยู่ในน้ำทะเล มีปลา หอย และปะการัง เป็นต้น

^๑ รองศาสตราจารย์ ดร.สมมาตร เกิดผล, “ปราสาทหินพิมาย เพชรน้ำเอกแห่งวิมาละปุระ”, กรุงเทพฯ : ดวงกมลพับลิชชิ่ง, ๒๕๕๔.

ดังนั้นการที่ปรากฏการความงามเกิดขึ้นกับมนุษย์ ส่วนหนึ่งมาจากธรรมชาติ และอีกส่วนหนึ่งมาจากสิ่งที่มนุษย์ได้สร้างขึ้นโดยมีเหตุผลบางอย่าง แต่การที่มนุษย์จะสร้างงานที่มีคุณค่าทางศิลปะก็ล้วนต้องอาศัยวัตถุประสงค์ต่างๆในธรรมชาติ หรืออาศัยรูปแบบลักษณะต่างๆในธรรมชาติเช่นเดียวกัน ฉะนั้นศิลปะจึงเป็นเรื่องของธรรมชาติเพราะทั้งสองอย่างมีความสัมพันธ์กันในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาตินั้น ถ้าหากว่าเรา เป็นผู้เข้าใจมอง ไม่มีสิ่งใดที่จะไม่เป็นสุนทรียะ อันนี้พูดไปตามภาษาของนักศิลปะที่มองทุกอย่างเป็นศิลป์ เหมือนกับธรรมชาติก็เหมือนกัน ผู้ที่เป็นนักธรรมะก็จะยอมมองเห็นความเป็นไปต่าง ๆ ในโลกทุกแง่ทุกมุม เป็นคติธรรมได้^๒

ในธรรมชาติหรืองานศิลปะต่างๆที่มนุษย์สร้างขึ้น ก็คือสุนทรียศาสตร์ที่แฝงอยู่กับสิ่งๆ นั้น อุทยานปราสาทหินพิมาย เป็นหนึ่งในอุทยานประวัติศาสตร์ของประเทศไทย ซึ่งถือได้ว่า มีความสำคัญและมีคุณค่าทางจิตใจ ในทางพุทธศาสนาเองก็เห็นว่าศิลปวัตถุสามารถทำหน้าที่นี้ได้ ถ้านำพาให้คนตระหนักถึงศีลธรรมอันดี เพราะว่าศิลปะเป็นสื่อที่อธิบาย ถ่ายทอดอุดมคติต่าง ๆ รวมถึงจริยธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพที่ดีที่สุดทางหนึ่ง เช่นเดียวกับข้อเสนองานของ เซนต์ ออกัสติน นักปรัชญาในยุคกลางซึ่งเห็นว่า “ ความหลอกลวงของศิลปะ” สามารถเป็นเครื่องมืออันสำคัญที่จะช่วยให้คนเราเข้าใจและเข้าใจถึงความจริงได้ง่าย เช่นเดียวกับความเห็นของ อิมมานูเอล ค้านท์เห็นว่าการสร้างสรรค์งานศิลปะเป็นอัจฉริยภาพ หรือความสามารถส่วนตัวของศิลปินที่ไม่สามารถสอนกันได้และไม่เหมือนวิทยาศาสตร์ งานศิลปะสามารถรับใช้ศีลธรรมได้ในแง่ของสัญลักษณ์ (Symbol) แต่เนื่องในสังคมปัจจุบันเป็นสังคมที่เน้นเรื่องการศึกษา การรอบรู้ในทางวิชาการ” สร้างสัญลักษณ์ให้เห็นเป็นรูปร่างนั้นถูกสร้างขึ้นด้วยความเข้าใจ อิ่มเอมใจ และรู้คุณค่าด้วย มิใช่สัญลักษณ์ที่มีความหมายคลุมเครือ

งานที่ศิลปินสร้างสรรค์ขึ้นไม่เพียงใช้ฝีมือเท่านั้นแต่ยังอาศัยความคิดและจิตวิญญาณ สร้างด้วยรูปแบบศิลปะภายใต้ร่มเงา ความเชื่อทางพระพุทธศาสนาเป็นส่วนที่ถูกนำมาพอกพูน เป็นเปลือกนอกห่อหุ้มแก่นภายในอันเป็นสาระที่เป็นความงาม ในพุทธศาสนาจึงมีศิลปวัตถุมากมายที่เป็นสัญลักษณ์ที่สะท้อนเรื่องราวต่างๆในพุทธศาสนาเพื่อเป็นตัวกระตุ้นให้มนุษย์เข้าถึงความจริงด้วยสติปัญญาอันเป็นหลักการสำคัญของพุทธปรัชญาที่มีการปรับความหมายจาก

^๒ พระมหาอุดม ปญญาโก (อรรถศาสตร์ศรี), “ศึกษาวิเคราะห์พุทธศิลป์เชิงสุนทรียศาสตร์ : ศึกษากรณีเฉพาะพุทธรูปสมัยอยุธยา”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๔๗ : หน้า ๑๗.

^๓ นาวิน ปัญญาหาญ, “ สุนทรียศาสตร์เชิงพุทธในผ้าทอเมืองน่าน ”, **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), ๒๕๕๑: หน้า ๑-๒.

มุมมองทางศาสนาแบบเดิมมาสู่ความคิดให้เป็นโลกปัจจุบันเชิงปรัชญาอันมีเหตุผลรองรับการใช้ศิลปะเป็นตัวกระตุ้นเป็นการสนับสนุนอย่างหนึ่งที่ชักจูงใจให้ศาสนิกชนเชื่อถือและมีความศรัทธาในศาสนายิ่งขึ้น เช่น งานจิตรกรรม สถาปัตยกรรม และประติมากรรมมีความสำคัญอย่างยิ่งในการดำรงวิถีชีวิตนับตั้งแต่เกิดจนตายของมนุษย์ภายในสังคมและวัฒนธรรมที่มีการพึ่งพาอาศัย เชื่อความศรัทธาร่วมกันระหว่างมนุษย์กับมนุษย์และสิ่งต่าง ๆ เป็นสื่อสัญลักษณ์ของผู้คนในแต่ละชุมชนที่แสดงถึงเชื้อชาติเผ่าพันธุ์ และความแตกต่างทางวัฒนธรรมของชุมชนในแต่ละแห่งนั้นด้วย ภายใต้สังคมที่มีวัฒนธรรมความเชื่ออันถือเป็นที่พึ่งทางจิตใจของผู้คน เช่น ความเชื่อเรื่อง ของนรก สวรรค์ การเกิดและชีวิตหลังความตาย ความเชื่อเหล่านี้แสดงถึงแนวคิดทางอภิปรัชญาในพุทธศาสนาแบบชาวบ้านอีกด้วย (Popular Buddhism) คือมีการผสมผสานความเชื่อแบบดั้งเดิมและคติทางศาสนาพราหมณ์มาใช้ ดังปรากฏในสถานที่ต่างๆ จากความสงสัย อยากที่จะเข้าใจในสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นในคติความเชื่อของฮินดู^๕

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิเคราะห์แนวคิดสุนทรียศาสตร์ในประติมากรรมในปราสาทหินพิมาย ซึ่งผู้วิจัยมีแนวคิดที่อยากจะทราบว่า ประติมากรรมในปราสาทหินพิมายนั้น จะได้มีคุณค่าของความงาม ของความดี และความจริงได้อย่างไร การศึกษาวิจัยในเรื่องนี้ ก็จะช่วยเพิ่มความรู้อ ความคิด ความเข้าใจ เกี่ยวกับคุณค่าของความงามประติมากรรมในปราสาทหินพิมายให้เข้าใจเพิ่มขึ้น ในอีกแง่มุมหนึ่ง เพราะผู้วิจัยเห็นว่าอุทยานปราสาทหินพิมายนั้น เป็นสถานที่ให้ความรู้ และเป็นสถานที่ควรที่จะรักษาไว้ เนื่องจากจะเป็นงานที่เป็นสถาปัตยกรรมและงานประติมากรรมที่โดดเด่นเป็นเอกลักษณ์แล้ว ก็ยังเป็นสถานที่เกี่ยวกับความเชื่อกับทางพุทธศาสนาในมุมมองต่างๆ ที่ดีงามอีกด้วย ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญ ที่ผู้วิจัยจะมีโอกาสนำเสนองานที่เป็นประติมากรรมในปราสาทหินพิมาย ในทางสร้างสรรค์ในมุมที่เป็นงานทางสุนทรียศาสตร์ ที่จะสามารถส่งเสริมให้ได้เห็นคุณค่าของผลงานประติมากรรมมากขึ้นด้วย

^๕ นาวิน ปัญญาหาญ, “ สุนทรียศาสตร์เชิงพุทธในผ้าทอเมืองน่าน ”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), ๒๕๕๑: หน้า ๒.

๑.๒ วัตถุประสงค์

- ๑.๒.๑ เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีสุนทรียศาสตร์
- ๑.๒.๒ เพื่อศึกษาประติมากรรมในปราสาทหินพิมาย
- ๑.๒.๓ วิเคราะห์แนวคิดสุนทรียศาสตร์ประติมากรรมในปราสาทหินพิมาย

๑.๓ ขอบเขตของการวิจัย

๑.๓.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งมีขอบเขตในการศึกษาแนวคิดสุนทรียศาสตร์ประติมากรรมในปราสาทหินพิมาย โดยการนำภาพถ่ายของประติมากรรมในปราสาทหินพิมาย มาใช้ประกอบ และได้นำหลักทฤษฎีต่างๆ ทางสุนทรียศาสตร์ มาวิเคราะห์เพื่อให้เห็นความมีอยู่ของความงาม คุณค่า ความจริง ความดี ความเชื่อ ของผลงานทางประติมากรรมในปราสาทหินพิมาย

๑.๓.๒ ขอบเขตวิจัยด้านเอกสาร

๑.๓.๒.๑ เอกสารข้อมูลชั้นปฐมภูมิ ผู้วิจัยใช้คัมภีร์พระไตรปิฎกภาษาบาลีฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๓๔, พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๓๙

๑.๓.๒.๒ เอกสารข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ การศึกษาจากวิทยานิพนธ์ งานวิจัย ตำราวิชาการ บทความต่างๆ ที่เกี่ยวกับงานประติมากรรม

๑.๔ ปัญหาที่ต้องการทราบ

- ๑.๔.๑ เพื่อทราบหลักทฤษฎีสุนทรียศาสตร์เป็นอย่างไร
- ๑.๔.๒ เพื่อทราบประติมากรรมในปราสาทหินพิมายเป็นอย่างไร
- ๑.๔.๓ เพื่อทราบแนวคิดสุนทรียศาสตร์ประติมากรรมในปราสาทหินพิมายเป็นอย่างไร

๑.๕ คำจำกัดความของศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

ตัวอย่างประติมากรรม

ประติมากรรมในปราสาทหินพิมาย (Sculpture Prasat hin phimai) หมายถึง สถานที่ที่มนุษย์ได้สร้างสรรค์ขึ้นมาด้วยวัสดุที่เป็นหิน อิฐ ทราย และศิลาแลง ที่แฝงแนวคิด ความเชื่อไว้ในลักษณะเป็นรูปที่เกี่ยวกับคน สัตว์ ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต่างๆ ซึ่งได้ตั้งอยู่ที่เมืองพิมาย

สุนทรียศาสตร์ (Aesthetics) หมายถึง วิชาที่เกี่ยวกับความรู้สึกที่เกิดขึ้นจากการรับรู้ของมนุษย์แล้ว ทำให้เกิดความเบิกบานใจ สุขใจ และยินดี โดยไม่หวังสิ่งตอบแทนที่เป็นคุณค่า

๑.๖ ทบทวนเอกสารและงานที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อให้งานวิจัยได้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งกล่าวมาแล้วนั้น ผู้วิจัยจึงใช้วิธีนำภาพถ่ายจากสถานที่จริงที่ได้ในขณะทำการวิจัยประติมากรรมในปราสาทหินพิมายมาวิเคราะห์และศึกษาค้นคว้า ทบทวนจากเอกสาร บทความ และงานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

๑.๖.๑ พระมหาคชินท์ สุ่มงุคโล ศึกษาพุทธสุนทรียศาสตร์บนจิตรกรรมฝาผนัง ในวัดสุทัศนเทพวราราม ซึ่งได้ข้อสรุปเป็นจิตรกรรมแบบประเพณีที่มีลักษณะเป็นแบบอุดมคติมากกว่าแบบเหมือนจริงเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว มีจุดมุ่งหมายนอกจากประดับประดาฝาผนังให้เกิดความสวยงามแล้วยังมีคุณค่าทางเรื่องราวและหลักธรรม ตลอดจนยังส่งเสริมความเชื่อทางด้านศาสนาชักจูงในเรื่องเว้นชั่ว-ทำดีตามหลักคำสอนทางพุทธศาสนา^๕

๑.๖.๒ พระวิรัตน์ จันทโก ได้ศึกษาวิเคราะห์คุณค่าทางสุนทรียะในศิลปะลายสักในแง่สุนทรียศาสตร์ที่มีมุมมองไม่ตรงกัน ชัดแย้งในการตัดสินเกี่ยวกับคุณค่าของความงาม ซึ่งอรรถนัยนิยมมองว่า ความงามเกิดจากจิตใจ เพียงอย่างเดียวเท่านั้น คุณค่าทางสุนทรียะ คือ ความซาบซึ้ง ความเพลิดเพลินใจ ความชอบใจ ความพึงพอใจ ที่เป็นเหตุในความรู้สึกของเราที่เป็นความสุขที่แท้จริง แต่ปรนัยนิยมมีความเห็นแย้งไปคือ ความงามไม่น่าเป็นต้นเหตุจากความรู้สึกภายในจิตใจที่สนใจต่อศิลปะลายสักแต่ประการใด ความงามอยู่ที่ตัวของศิลปะลายสักนั่นเอง^๖

๑.๖.๓ มล.นิพาดา เทวกุล เขียนบทความเกี่ยวกับธรรมชาติหรือลักษณะทั่วไปของสุนทรียศาสตร์ โดยอธิบายว่า สุนทรียศาสตร์คือทฤษฎีคุณค่าที่เป็นทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้ด้วยผัสสะหรือความรู้สึกเกี่ยวกับความงาม ความประทับใจทางสุนทรียะเป็นสิ่งที่ปราศจากเหตุผลและไม่สามารถอธิบายได้ด้วยสัญชาตญาณของมนุษย์ คุณค่าทางสุนทรียะที่แท้จริงจะต้องเน้นเรื่องอารมณ์และความพึงพอใจ ไม่ใช่เรื่องข้อเท็จจริงหรือความจริง ดังนั้นความงามจึงเป็นคุณค่าไม่ใช่ข้อเท็จจริง ประสบการณ์สุนทรียะโดยตรงที่ไม่เกี่ยวกับเหตุผลแต่เป็นเรื่องของ อรรถนัยติกญาณ คือมีการรู้โดยตรงอย่างสมบูรณ์และต้องมีการแสดงออกมา เราไม่สามารถที่จะแยกการแสดงออกจากอรรถนัยติกญาณได้เลย ศิลปะก็คือ อรรถนัยติกญาณเนื่องจากศิลปะคือจินตภาพไม่ใช่ข้อเท็จจริง

^๕ พระมหาคชินท์ สุ่มงุคโล, "เรื่องพุทธสุนทรียศาสตร์บนจิตรกรรมฝาผนัง ในวัดสุทัศนเทพวราราม" วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๓.

^๖ พระวิรัตน์ จันทโก (ศรีคำมนตรี), " การศึกษาวิเคราะห์คุณค่าทางสุนทรียะในศิลปะลายสัก", วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๐.

ทางกายภาพ ศิลปะมีจุดมุ่งหมายอยู่ที่ความเป็นอิสระในตัวเองซึ่งเปรียบเทียบกับความฝัน ส่วนปรัชญาเปรียบเทียบกับการตื่น และสำหรับศิลปะนั้นเปรียบเทียบกับความฝันหรือความจริงก็มีคุณค่าเท่าเทียมกันในทางสุนทรียศาสตร์^๔

๑.๖.๔ จริญญา โงมูทรัตนานนท์ ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างศิลปะกับศีลธรรมโดยวิเคราะห์ทฤษฎีที่อธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างศิลปะกับศีลธรรมที่แบ่งเป็น ๒ ทฤษฎี คือ ทฤษฎีศีลธรรมนิยมตามแนวคิดของเพลโต และตอลสตอยซึ่งเห็นว่าศิลปะต้องสัมพันธ์กับศีลธรรม และทฤษฎีสุนทรียนิยมซึ่งเป็นแนวคิดแบบศิลปะบริสุทธิ์ โดยเห็นว่าสุนทรียศาสตร์อยู่สูงกว่าจริยศาสตร์หรืออภิปรัชญา ไวลด์ ส่วนเบนเนดิกโต โคเรเซ เห็นว่า ศิลปะเป็นอภิปรัชญา ไม่ใช่การทำดี-ชั่ว ส่วนแนวคิดเรื่องสุนทรียศาสตร์ของโคลีฟ เบลล์ ที่อยู่บนฐานของความรู้สึกรหรือประสบการณ์สุนทรียะซึ่งเป็นอัตวิสัยเท่านั้น ดังนั้น การตัดสินจึงเป็นเรื่องของรสนิยม ส่วนจริญญา โงมูทรัตนานนท์ ได้เห็นข้อบกพร่องของทั้งสองทฤษฎีแล้วจึงได้ข้อสรุปว่า ศิลปะแบ่งออกเป็น ๒ ส่วน คือ รูปทรงและเนื้อหาหรือรูปทรงซึ่งเป็นองค์ประกอบศิลป์ ศิลปะเป็นสิ่งสิ้นสุดในตัวเอง ส่วนเนื้อหาเป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นว่าศิลปะมีความสัมพันธ์กับคุณค่าอื่นๆ ของชีวิต ดังนั้น ในการสร้างสรรค์ศิลปะและการชมงานศิลปะจึงจำเป็นต้องใช้ความรู้ทั้งสองด้าน^๕

๑.๖.๕ ดร. บุญ นิลเกษ ได้ทำการรวบรวมและแปลเรื่องสุนทรียศาสตร์ โดยมีประเด็นสำคัญซึ่งได้กล่าวถึงคุณสมบัติของความงาม และลักษณะของสุนทรียภาพตามแนวคิดของนักปรัชญาต่างๆ ตั้งแต่เพลโตมาจนถึงคานท์ และเฮเกล ในทัศนะที่ต่างๆ กัน โดยเห็นว่า ความงามเป็นสิ่งที่ยืนอยู่กับจิตวิสัยหรือวัตถุวิสัย รวมทั้งประเด็นที่ว่าศิลปะคืออะไร และมีจุดมุ่งหมายอย่างไร ซึ่งตามทัศนะของโซ เบ็นฮาวเวอร์ได้มีทัศนะว่า ศิลปะเป็นสภาวะนิรันดร์ที่ปรากฏในศิลปะวัตถุหรือศิลปกรรม ที่สามารถสร้างวิญญาณและความงามให้ปรากฏอยู่ในงานศิลปกรรมได้ถือว่าเป็นอัจฉริยภาพบุคคล เนื่องจากเป็นสิ่งที่ให้คุณค่าทางจิตใจ ส่วนตอลสตอยเห็นว่า ศิลปะเป็นสื่อระหว่างศิลปินกับผู้ดู ชานตายนากล่าวถึงการมีประสบการณ์กับสิ่งที่มีความงามนั้นได้แบ่งออกเป็นจิตวิสัยและวัตถุวิสัย ความงามคือความเปลือเปลือที่มีตัวตน และการสัมผัสกับรูปแบบของความงามได้ขึ้นอยู่กับอารมณ์ ดังนั้นแหล่งกำเนิดความงามจึงอยู่ที่ใจรับรู้ และรสนิยมของแต่ละคน

^๔ นิพาดา เทวกุล, “ธรรมชาติหรือลักษณะทั่วไปของสุนทรียศาสตร์”, ศิลปกรรมศาสตร์, ปีที่ ๒ (มิถุนายน-กันยายน ๒๕๓๗), หน้า ๑๘-๒๑.

^๕ จริญญา โงมูทรัตนานนท์, “ความสัมพันธ์ระหว่างศิลปะกับศีลธรรม”, วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย), ๒๕๓๑.

แตกต่างกัน ความงามมีสภาวะเป็นตัวตนที่มาจากสภาวะของรูปแบบวัตถุและความเด่นชัดของศิลปะมากกว่าความเป็นตัวตนของตัวเอง ส่วนดิวิตก็ได้กล่าวว่า ศิลปะเป็นทั้งสากลภาพ และปัจเจกภาพ ปรัชญาการณ์ทางศิลปะ ไม่ใช่ลักษณะทางจิตวิสัย และวัตถุวิสัยหรือลักษณะเฉพาะอย่างที่เป็นสากลอย่างใดอย่างหนึ่ง ศิลปะเป็นสิ่งเสริมสร้างสติปัญญา ประสบการณ์ที่ลึกซึ้งของเราจะเป็นสื่อให้เข้าถึงศิลปะ เพราะทั้งศิลปะและปรัชญามาจากพลังของจิต ดังนั้นการเข้าถึงสภาวะทางศิลปะจึงต้องมีทั้งประสบการณ์ ภูมิหลังทางสติปัญญาและสิ่งแวดล้อม ศิลปะทำให้ทราบถึงสภาวะของชีวิตและอารยธรรม เป็นสิ่งที่ประสานความกลมเกลียวของสังคม ศิลปะทำให้รู้ถึงห้วงลึกของจิตใจหรือสภาวะที่แท้จริงที่สื่อไปถึงสภาพสูงสุดของชีวิต^๙

๑.๖.๖ นางสาวเดือนรุ่งฟ้า เพ็ญไพสิฐ การศึกษาวิเคราะห์สุนทรียศาสตร์ในผลงานจิตรกรรมของอาจารย์ทวี นันทขว้าง พบว่า รูปแบบการสร้างสรรค์และการแสดงออกเกิดจาก การผสมผสานระหว่างแนวคิดแบบพุทธปรัชญากับรูปแบบของศิลปะตะวันตกหลากหลายรูปแบบแล้ว จึงได้สังเคราะห์สร้างสรรค์รูปแบบเฉพาะของตัวเองขึ้นมาใหม่ ที่เกิดจากธรรมชาติ และเลือกสรรเฉพาะสิ่งที่ประทับใจมาถ่ายทอดด้วยสีสันบรรยากาศที่ไม่มีอยู่จริงในโลกที่ทำให้เกิดความรู้สึกหรือจินตนาการถึงโลกฝันอันลึกลับ เงียบสงบและมีความสุขซึ่งเป็นความรู้สึกที่ผู้ชมสามารถสัมผัสรับรู้ได้เช่นเดียวกัน โดยมีความสอดคล้องกับปรัชญาศิลปะในทฤษฎีการเลียนแบบ ตามทัศนะของอริสโตเติล และทฤษฎีการแสดงออก ตามทัศนะของดิวิต^{๑๐} ซึ่งเชื่อว่า การแสดงออกเป็นการกระตุ้นให้ผู้ชมเกิดอารมณ์ความรู้สึกออกมา ซึ่งได้สอดคล้องกับแนวคิดของตอลสตอย ที่เชื่อว่า การแสดงออกเป็นการติดต่อสื่อสารระหว่างศิลปินกับผู้ชมโดยมีผลงานศิลปะเป็นสื่อกลาง ซึ่งการแสดงออกเป็นคุณสมบัติที่มีอยู่ในตัวงานศิลปะ ส่วนเรื่องคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์นั้น ต้องมีคุณค่าทางสุนทรียะอย่างแท้จริง และสามารถสร้างประสบการณ์สุนทรียะให้แก่ผู้ชมได้ โดยมีความสอดคล้องกับทั้งทฤษฎีอัตนัยนิยม และ ทฤษฎีสัมพัทธนิยม ซึ่งผลงานจิตรกรรมชุดดอกบัวของอาจารย์ทวี นันทขว้าง มีความสอดคล้องกับเหตุผลของทฤษฎีสัมพัทธนิยมมากกว่าทฤษฎีอัตนัยนิยม^{๑๐}

^๙ บุญ นิลเกษ, สุนทรียศาสตร์เบื้องต้น, “ อ่างใน นางสาวเดือนรุ่งฟ้า เพ็ญไพสิฐ ”, การศึกษาวิเคราะห์สุนทรียศาสตร์ในผลงานจิตรกรรมของอาจารย์ทวี นันทขว้าง, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, ๒๕๕๓ หน้า ๗.

^{๑๐} นางสาวเดือนรุ่งฟ้า เพ็ญไพสิฐ, “การศึกษาวิเคราะห์สุนทรียศาสตร์ในผลงานจิตรกรรมของอาจารย์ทวี นันทขว้าง”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๓.

๑.๖.๗ บุญส่ง ชัยสิงห์กานานนท์ ได้เขียนบทความเกี่ยวกับ ความสัมพันธ์ระหว่าง ศิลปินผู้สร้างงาน ตั๋วงานศิลปะและผู้เสพงานศิลปะ โดยได้ประเมินจากทฤษฎีการสร้างสรรค์ทาง ศิลปะ ซึ่งนิคแซงวิล ได้เสนอไว้และพบว่าความเข้าใจในความสัมพันธ์ระหว่างศิลปินผู้สร้างงานกับ ตั๋วงานเป็นการสร้างคุณสมบัติทางสุนทรียะจากสิ่งที่ไม่มีความสมบูรณ์ทางสุนทรียะให้ออกมาเป็นผล งานศิลปะการพิจารณาคุณค่าของผลงานศิลปะจะดูจากความสำเร็จทางสุนทรียะว่าเป็นไปตามที่ ผู้สร้างตั้งใจไว้หรือไม่ ความสัมพันธ์ระหว่างตั๋วงานศิลปะและผู้เสพงานศิลปะนั้นจะต้องมีตัว ผลงานที่สามารถแสดงคุณสมบัติทางสุนทรียะในระดับหนึ่งที่ทำให้ผู้เสพงานเกิดความคิดทาง สุนทรียะจากการหยั่งเห็น โดยขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้เสพงานที่จะส่งผลต่อการเสพงานนั้นๆ ด้วย ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างศิลปินผู้สร้างงานศิลปะกับผู้เสพงานนั้นเป็นความสัมพันธ์โดยผ่าน ผลงานศิลปะซึ่งทำให้เห็นความสำคัญของผลงานศิลปะยิ่งขึ้น ความสัมพันธ์ในลักษณะดังกล่าวนี้ จะช่วยให้เข้าใจศิลปะและสามารถประเมินคุณค่าทางสุนทรียะได้ชัดเจนขึ้น^{๑๑}

๑.๖.๘ รองศาสตราจารย์ ดร.สมมาตร เกิดผล กล่าวไว้ในหนังสือเรื่องปราสาทหิน พิมาย เพชรน้ำเอกแห่งวิมายปุระได้อธิบายถึงประวัติความเป็นมาและได้วิเคราะห์ในเชิงลึกด้าน สถาปัตยกรรม ศิลปกรรม ประติมากรรมและประติมานวิทยาที่ศิลปินในอดีตได้บรรจงสร้างไว้ ถ่ายทอดมาเป็นงานศิลปะที่อ่อนช้อยงดงาม^{๑๒}

๑.๖.๙ วนิดา เปรมวุฒิ ได้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การศึกษาวิเคราะห์ปรัชญาในศิลปะของ ไมเคิล แองเจโล ซึ่งได้พบว่า ศิลปินเป็นส่วนหนึ่งของผู้คนในสังคมและย่อมสามารถที่สะท้อน แนวคิดทางปรัชญาให้ใกล้เคียงกับคนทั่วไปที่อยู่ในสังคมเดียวกันได้ ผลวิจัยจากการวิเคราะห์ทั้ง เรื่องของแนวคิดที่มีอิทธิพลในการสร้างสรรค์ผลงาน สภาพแวดล้อมและแนวคิดทางปรัชญาใน สมัยนั้น รวมทั้งลักษณะของผลงานศิลปกรรมชิ้นที่สำคัญๆ ของไมเคิล แองเจโลแล้วได้ข้อสรุปว่า ไมเคิล แองเจโล ได้รับอิทธิพลในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะจากแนวความคิดตามหลักปรัชญา สมัยเรนาซองค์ซึ่งเป็นแบบมนุษยนิยมหรือเพลโตใหม่และอิทธิพลของคริสต์ศาสนา^{๑๓}

^{๑๑} บุญส่ง ชัยสิงห์กานานนท์, “ข้อสังเกตต่อทฤษฎีเชิงสร้างสรรค์ทางศิลปะ”, **อักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร**, ปีที่ ๒๑ (มิถุนายน- พฤศจิกายน ๒๕๔๑), หน้า ๕-๓๗.

^{๑๒} รองศาสตราจารย์ ดร.สมมาตร เกิดผล, “ปราสาทหินพิมาย เพชรน้ำเอกแห่งวิมายปุระ”, กรุงเทพฯ : ดวงกมลพับลิชชิ่ง, ๒๕๕๔.

^{๑๓} วนิดา เปรมวุฒิ, “การศึกษาวิเคราะห์ปรัชญาในศิลปะของไมเคิล แองเจโล”, **วิทยานิพนธ์ ปริญญาอักษรศาสตร์**, (บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย), ๒๕๒๒.

๑.๖.๑๐ วีรยุทธ เกิดในมงคล ได้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การสื่อความหมายของงานทัศนศิลป์โดยศึกษาวิเคราะห์ถึงความหมายและขอบเขตของสุนทรียศาสตร์และปรัชญาศิลปะว่าทำไมงานศิลปะจึงมีความสำคัญกับเรา จึงได้เหตุผลก็เพราะว่า งานศิลปะทำให้เกิดประสบการณ์สุนทรียะ จอห์น ดิวอี้ มีทัศนะว่าศิลปะและประสบการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นสิ่งที่อยู่ร่วมกันภายในวิถีทางที่สำคัญของชีวิตมนุษย์ เป็นสิ่งที่มีลักษณะเฉพาะของตนเอง ดิวอี้ได้แบ่งลักษณะของประสบการณ์ออกเป็น ประสบการณ์ทั่วไปที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องกับประสบการณ์ที่หลอมรวมเป็นหนึ่งเดียว กัน ส่วน มอนโร เคอร์ติส เบียร์สเลย์ ให้ความสำคัญประสบการณ์ทางสุนทรียภาพมากกว่า ที่จะให้คำนิยามในรูปของเงื่อนไขแบบดิวอี้ แนวคิดของ เนลสัน กู๊ดแมน นั้นได้เสนอให้พิจารณาผลงานศิลปะในฐานะเป็นสัญลักษณ์ที่ทำหน้าที่ในรูปแบบที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งในรูปแบบต่างๆ ของการเป็นสัญลักษณ์ทำให้ผลงานทัศนศิลป์เต็มไปด้วยความหมาย ผลงานทัศนศิลป์ในฐานะที่เป็นระบบภาษาหรือระบบสัญลักษณ์สามารถสร้างความเข้าใจความหมายของงานทัศนศิลป์ได้ ทัศนศิลป์สามารถให้คุณค่าทางความคิดความเข้าใจ กู๊ดแมนแสดงทัศนะว่า การเข้าใจผลงานหรือการเข้าใจความหมายไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการชื่นชมงานศิลปะ วิทยานิพนธ์ของท่านวีรยุทธนี้จึงต้องการพิสูจน์ให้เห็นว่า การเข้าใจความหมายของผลงานทัศนศิลป์จะช่วยให้เข้าถึงคุณค่าทางสุนทรียะได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น และผลการศึกษาจึงได้พบว่า การเข้าใจความหมายของผลงานทัศนศิลป์ที่สอดคล้องกับแง่มุมดังกล่าวนี้จะช่วยให้เข้าถึงคุณค่าทางสุนทรียภาพของผลงานได้จากบทบาทของการตีความ^{๑๔}

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาวิเคราะห์แนวคิดสุนทรียศาสตร์ประติมากรรมในปราสาทหินพิมายนั้น ที่ให้เห็นถึงคุณค่าของความงาม ความดี และความจริงอย่างไร ตลอดจนทั้งยังเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้วิจัยจะได้มีโอกาสที่จะศึกษาผลงานประติมากรรมอันมีคุณค่านี้ และในอีกด้านหนึ่งก็จะได้ให้ที่เป็นองค์ความรู้ใหม่ในการเข้าใจสุนทรียศาสตร์เพิ่มมากขึ้นด้วย

^{๑๔}วีรยุทธ เกิดในมงคล, “ การสื่อความหมายของงานทัศนศิลป์ ”, วิทยานิพนธ์ปริญญา

๑.๗ วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) ที่เป็นภาพถ่ายมา ประกอบในการวิเคราะห์ข้อมูลและมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

๑.๗.๑ ศึกษาจากภาพถ่ายประติมากรรมในปราสาทหินพิมายและรวบรวมข้อมูลจาก เอกสาร ต่างๆ ได้แก่ หนังสือ บทความ ข้อเขียนและเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับสุนทรียศาสตร์

๑.๗.๒ ศึกษาและค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากวิทยานิพนธ์ต่างๆที่เกี่ยวข้องกับ สุนทรียศาสตร์ทั้งปรัชญาตะวันตกและตะวันออก

๑.๗.๓. วิเคราะห์ปรัชญาแนวคิดและอิทธิพลในการสร้างสรรค์ผลงาน รวมทั้งลักษณะ รูปแบบผลงานประติมากรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับปราสาทหินพิมาย

๑.๗.๔. สรุปผลการวิจัยและนำเสนอองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการศึกษาวิเคราะห์ แนวคิดสุนทรียศาสตร์ประติมากรรมในปราสาทหิน พร้อมข้อเสนอแนะเพื่อต่อยอดงานวิจัยต่อไป

๑.๘ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๘.๑ ทำให้ได้ทราบและเข้าใจแนวคิดทฤษฎีสุนทรียศาสตร์

๑.๘.๒ ทำให้ได้ทราบและเข้าใจประติมากรรมในปราสาทหินพิมาย

๑.๘.๓ ทำให้ได้ทราบแนวคิดสุนทรียศาสตร์ประติมากรรมในปราสาทหินพิมาย

สารบัญ (ชั่วคราว)

บทคัดย่อภาษาไทย

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ

กิตติกรรมประกาศ

สารบัญ

ที่ ๑ บทนำ

- ๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา
- ๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย
- ๑.๓ ขอบเขตของปัญหา
- ๑.๔ ปัญหาที่ต้องการทราบ
- ๑.๕ คำจำกัดความของศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย
- ๑.๖ ทบทวนเอกสารและงานที่เกี่ยวข้อง
- ๑.๗ วิธีดำเนินการวิจัย
- ๑.๘ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

บทที่ ๒ ศึกษาแนวคิดทฤษฎีสุนทรียศาสตร์

- ๒.๑ ความหมายแนวคิดทฤษฎีสุนทรียศาสตร์
 - ๒.๑.๑ ความเป็นมาแนวคิดทฤษฎีสุนทรียศาสตร์
 - ก. ทฤษฎีการเลียนแบบ
 - ข. ทฤษฎีรูปทรงนิยม
 - ๒.๑.๒ ประเภทของแนวคิดทฤษฎีสุนทรียศาสตร์
 - ๒.๒.๑ ลักษณะของแนวคิดทฤษฎีสุนทรียศาสตร์
- ๒.๒ ขอบเขตของทฤษฎีสุนทรียศาสตร์
 - ๒.๓.๑ ทฤษฎีสุนทรียศาสตร์คืออะไร
 - ๒.๓.๒ ความมีอยู่ของความงามและเกณฑ์ในการตัดสินความงาม
 - ก. ทฤษฎีอัตนัยนิยม (Subjective Theory)
 - ข. ทฤษฎีปรนัยนิยม (Objective Theory)

ค. ทฤษฎีสัมพัทธนิยม (Relative Theory)

๒.๓ บทวิพากษ์

บทที่ ๓ ศึกษาประติมากรรมในปราสาทหินพิมาย

๓.๑ ความหมายของประติมากรรม

๓.๑.๑ ความเป็นมาประติมากรรม

๓.๑.๒ ประเภทของประติมากรรมในปราสาทหินพิมาย

ก. ประติมากรรมนูนต่ำ

ข. ประติมากรรมนูนสูง

ค. ประติมากรรมลอยตัว

๓.๒.๑ ลักษณะของประติมากรรม

๓.๒ แนวคิดในการสร้างสรรค์ประติมากรรมในปราสาทหินพิมาย

๓.๓.๑ วิวัฒนาการของประติมากรรม

๓.๓.๒ วิวัฒนาการของประติมากรรมในอดีต

๓.๓.๓ วิวัฒนาการของประติมากรรมในปัจจุบัน

๓.๓ บทวิพากษ์

บทที่ ๔ วิเคราะห์แนวคิดสุนทรียศาสตร์ประติมากรรมในปราสาทหินพิมาย

๔.๑ วิเคราะห์ความมีอยู่ของความงามจากภาพถ่ายประติมากรรมในปราสาทหินพิมาย

๔.๒ วิเคราะห์เกณฑ์การตัดสินคุณค่าความงามประติมากรรมในปราสาทหินพิมาย

๔.๒.๑ คุณค่าความงามมีอยู่จริงแบบอัตตวิสัย

๔.๒.๒ คุณค่าความงามมีอยู่จริงแบบวัตถุวิสัย

๔.๒.๓ คุณค่าความงามมีอยู่จริงแบบสัมพัทธวิสัย

๔.๓ วิเคราะห์เรื่องความจริง ความดี ความงามในประติมากรรม

๔.๓.๑ ประติมากรรมที่ให้ความจริงทางอภิปรัชญา

๔.๓.๒ ประติมากรรมที่ให้ความดีทางจริยศาสตร์

๔.๓.๓ ประติมากรรมที่ให้ความงามทางสุนทรียศาสตร์

๔.๔ บทวิพากษ์

ที่ ๕ สรุปผลของการวิจัยและข้อเสนอแนะ

๕.๑ สรุปผลของการวิจัย

๕.๒ ข้อเสนอแนะ

บรรณานุกรม

ภาคผนวก

ประวัติผู้วิจัย

บรรณานุกรม (ชั่วคราว)

๑. ภาษาไทย-บาลี

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาวิทยาลัยศิลปากร. พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๐๐.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๕.

_____ พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

(๑) หนังสือ :

บุญส่ง ชัยสิงห์กานานนท์. **ข้อสังเกตต่อทฤษฎีเชิงสร้างสรรค์ทางศิลปะ**. อักษรศาสตร์

มหาวิทยาลัยศิลปากร. ปีที่ ๒๑ (มิถุนายน-พฤศจิกายน ๒๕๔๑) : ๕-๓๗.

ผาสุก อินทราวุธ. **รูปเคารพในศาสนาฮินดู**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศิลปากร. ๒๕๓๐.

โชติ กัลยานมิตร. **พจนานุกรมสถาปัตยกรรมและศิลปะเกี่ยวเนื่อง**. กรุงเทพมหานคร :

การไฟฟ้าฝ่ายผลิต, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ศิริมิตร, ๒๕๑๘.

รองศาสตราจารย์ ดร.สมมาตร ผลเกิด. **ปราสาทหินพิมาย: เพชรน้ำเอกแห่งวิมาละปุระ**.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ดวงกมลพับลิชชิ่ง, ๒๕๕๔.

นิพาดา เทวกุล. **ธรรมชาติหรือลักษณะทั่วไปของสุนทรียศาสตร์**. ศิลปกรรมศาสตร์, ปีที่ ๒

(มิถุนายน-กันยายน ๒๕๓๗) : ๑๘-๒๑.

สุริยวุฒิ สุขสวัสดิ์,ม.ร.ว. **การศึกษาทับหลังแบบเขมรในหน่วยงานศิลปากรที่ ๖(พิมาย)**.

มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๒๓.

(๒) **วิทยานิพนธ์ :**

จรรุญ โภมฤทธิ์ตานานนท์, “ ความสัมพันธ์ระหว่างศิลปะกับศีลธรรม”, **วิทยานิพนธ์ปริญญา**

อักษรศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๑.

นางสาวเดือนรุ่งฟ้า เพ็ญไพสิฐ. การศึกษาวิเคราะห์สุนทรียศาสตร์ในผลงานจิตรกรรมของ

อาจารย์ทวี นันทขว้าง”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต.** บัณฑิต

วิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๕๓

นาวิณ ปัญญาหาญ, “ สุนทรียศาสตร์เชิงพุทธในผ้าทอเมืองน่าน ”, **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร**

มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๑.

ผกา เบญจกาญจน์. “ การศึกษารูปแบบ และคติความเชื่อของประติมากรรมเทพจำทปราสาทหิน

มาย”. **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต.** มหาบัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย

มหาสารคาม, ๒๕๔๐.

พระมหาคชินท์ สุขมงคล, “ เรื่องพุทธสุนทรียศาสตร์บนจิตรกรรมฝาผนัง ในวัดสุทัศนเทพวราราม”

วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลง

กรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓.

พระมหาอุดม ปญญาโก (อรรถศาสตร์ศรี). “ ศึกษาวิเคราะห์พุทธศิลป์เชิงสุนทรียศาสตร์ ศึกษา

กรณีเฉพาะพุทธรูปสมัยอยุธยา”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต.** บัณฑิต

วิทยาลัย : มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๗.

พระวิรัตน์ จันทโก (ศรีคำมนตรี). “ การศึกษาวิเคราะห์คุณค่าทางสุนทรียะในศิลปะลายสัก”,

วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลง

กรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐.

วนิดา เปรมวุฒิ, “ การศึกษาวิเคราะห์ปรัชญาในศิลปะของไมเคิล แองเจโล”, **วิทยานิพนธ์**

ปริญญาอักษรศาสตร มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,

๒๕๒๒.

วีรยุทธ เกิดในมงคล, “ การสื่อความหมายของงานทัศนศิลป์ ”, **วิทยานิพนธ์ปริญญา**

อักษรศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , ๒๕๔๔.

ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อ / ฉายา / นามสกุล : พระมหาสมัย ฐมฺมสาโร (กงหอม)
- วัน / เดือน / ปีเกิด : วันที่ ๑๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๗ (ปีชวด)
- ภูมิลำเนาเดิม : บ้านคลองยาง ๓๔๒ / ๒ หมู่ที่ ๒ ตำบลท่าดี
อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์
รหัสไปรษณีย์ ๖๗๑๔๒
- การศึกษาทางธรรม : นักธรรมชั้นเอก เปรียญธรรม ๔ ประโยค
วัดพายัพ (พระอารามหลวง)
- การศึกษาทางโลก : ระดับปริญญาตรีพุทธศาสตรบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรราชวิทยาลัย
วิทยาเขตนครราชสีมา รุ่นที่ ๕๗ พ.ศ. ๒๕๕๕
- ประวัติการทำงาน : ครูสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ศาสนศึกษาวัดพายัพ
ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
รุ่นที่ ๗ พ.ศ. ๒๕๕๔
- ที่อยู่ปัจจุบัน : วัดพายัพ (พระอารามหลวง) ๓๐๘ ถนนชุมพล
ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
รหัสไปรษณีย์ ๓๐๐๐๐
- เบอร์โทรศัพท์ : ๐๘- ๑๑๘๖- ๖๒๘๓